BADIIY ADABIYOT NAMUNALARIDA FONOSTISTIK VOSITALARDAN FOYDALANISH VA ULARNING FUNKSIYALARI

Z. Babajanova
Ingliz adabiyotshunosligi 2-bosqich magistranti, BuxDU
N.R. Qurbonova
f.f.f.d (PhD), BuxDU

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot mualliflarning adabiy asarlarida ritm, qofiya, alliteratsiya va assonans kabi fonostilistik elementlardan qanday foydalanishini o'rganadi. Ushbu elementlar matnning umumiy taassurotini shakllantiradi, kayfiyatga, ohangga va ishtirokga ta'sir qiladi. She'riyat va nasriy badiiy adabiyotdan misollarni o'rganish orqali tadqiqot fonostilistik vositalar adabiyotda mavzu chuqurligi, xarakteristikasi va hissiy rezonansga qanday hissa qo'shishini ko'rsatadi. Ovoz naqshlaridan strategik foydalanish orqali mualliflar o'qish tajribasining immersiv xususiyatini kuchaytiradi, intellektual va hissiy darajada o'quvchilar bilan rezonanslashadi.
Kalit so'zlar: Fonostilistika elementlari, ritmik alliteratsiya, kayfiyatlar uyg'unligi, mavzu chuqurligi, hissiy rezonans xususiyatlari, she'riy nasr, tovush naqshlari, immersiv tajriba.

Badiiy adabiyotda fonostilistik elementlardan foydalanishni o'rganish mualliflarning o'z asarlarini qanday yaratishi haqida ajoyib tushuncha berishi mumkin. Fonostilistika ritm, qofiya, alliteratsiya va assonans kabi tovush qoliplarini hamda ularning matndagi stilistik vazifalarini o‘rganishni o‘z ichiga oladi.

Qofiya va ritm kabi fonostilistik vositalar adabiy asarning umumiy ta'sirini shakllantirishda, kayfiyat, ohang va mavzuga turli yo'llar bilan ta'sir qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi: Kayfiyat va atmosferani yaxshilash. Ritmik naqshlardan foydalanish o'quvchining hissiy reaktsiyasiga ta'sir qilib, hikoyaning ritmi va oqimini his qilishi mumkin. Masalan, tez-tez stress bilan tez ritm keskinlik va shoshilinchlikni etkazishi mumkin, sekinroq va o'lchovli ritm esa mulohazali yoki g'amgin kayfiyatni keltirib chiqarishi mumkin.

Mavzularni mustahkamlash: Fonostilistik qurilmalar asosiy tushunchalar yoki motivlarni tovush naqshlari orqali takrorlash yoki aks ettirish orqali tematik elementlarni yaxshilashi mumkin. Masalan, qofiyalar yoki ritmik naqshlarni takrorlash hikoyadagi takrorlash, taqdir yoki tsikliklik mavzularini ta'kidlashi mumkin.

Xarakterlash: Qahramonlarning nutqi va ularning dialogi bilan bog'liq tovush naqshlari ularning shaxsiyati va kelib chiqishi haqida ma'lumot berishi mumkin. Misol uchun, qofiyaviy juftlikda gapiradigan personaj ko'proq rasmiy yoki she'riy sifatida qabul qilinishi mumkin, tartibsiz yoki nomuvofiq ritmli personaj esa beqarorlik yoki ichki notinchlikni bildirishi mumkin.

Hissiy rezonans: Ba'zi tovush naqshlari o'quvchilarda ma'lum his-tuyg'ularni yoki uyushmalarni uyg'otishi mumkin bo'lgan o'ziga xos hissiy rezonansga ega. Masalan, alliteratsiya yoki konsonansdan foydalanish hikoyadagi asosiy daqiqalarning hissiy ta'sirini kuchaytiradigan uyg'unlik yoki dissonans tuyg'usini yaratishi mumkin.

Adabiyotda fonostilistik vositalardan strategik foydalanish matnga kayfiyat, ohang, mavzu chuqurligi va o‘quvchilarni ham intellektual, ham hissiy darajada aks-sado beradigan immersiv sifatlar bilan singdirish orqali o‘qish tajribasini boyitishga xizmat qiladi.

Qo'shimcha qilib yana biz Ikki xil janrda: she’riyat va badiiy adabiyotda fonostilistik vositalardan foydalanishni taqqoslashimiz mumkin.

Sheriyatda

Alliteratsiya va assonans:

Alliteratsiya va assonans ko‘pincha she’rning tovush tuzilishini kuchaytirish uchun qo‘llaniladi.Shoirlar urg‘u yoki musiqiylik yaratish uchun undosh yoki unli tovushlarni

takrorlashdan foydalanishi mumkin.Masalan: Edgar Allan Poning “The Raven” asarida "And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain" takrorlangan “n” tovushi she'rning dahshatli muhitini yaratadi.

Badiiy Nasr:

Yupqa tovush naqshlari:

Badiiy nasrda qofiya va metr she'riyatdagi kabi keng qo'llanilmasligi mumkin bo'lsa-da, mualliflar ko'pincha rivoyatni kuchaytirish uchun nozik tovush naqshlaridan foydalanadilar.Alliteratsiya, uyg'unlik va onomatopeya kabi usullar ritmni yaratishi va hissiy tajribalarni keltirib chiqarishi mumkin.Misol: Joan Roulingning "Garri Potter" asarida Severus Snape va Luna Lovegood kabi alliterativ qahramon nomlari hikoyaga g'aroyib va fantastik tuyg'uni beradi.

O'xshashlik va farqlar:

She’riyatda ham, nasrda ham matnning estetik sifati va hissiy ta’sirini kuchaytirish uchun fonostilistik vositalar qo‘llaniladi. She’riyat qofiya va o‘lchovni o‘zining musiqiyligi va tarkibiy ahamiyatiga ko‘ra ajratib ko‘rsatishga moyil bo‘lsa, nasriy fantastika ko‘pincha atmosfera va xarakteristikani yaratish uchun nozikroq tovush naqshlaridan foydalanadi. ikkala janrda ham hissiy tajribalarni uyg'otish, kayfiyat va intonatsiyani etkazish va tematik elementlarni yaxshilash uchun fonostilistik vositalardan foydalanishi mumkin.

Ikkala janrdagi mualliflar hissiy tajribalarni uyg'otish, kayfiyat va intonatsiyani etkazish va tematik elementlarni yaxshilash uchun fonostilistik vositalardan foydalanishlari mumkin. Biroq, fonostilistik vositalardan qay darajada foydalanilganligi va ularning o'ziga xos funktsiyalari janr, uslub va hikoya maqsadlariga qarab farq qilishi mumkin. muallif.

She’riyat va nasriy badiiy adabiyot matnni boyitish uchun fonostilistik vositalardan foydalanishda umumiy jihatlarga ega bo‘lsa-da, ular har bir janrning o‘ziga xos shart-sharoitlari va maqsadlaridan kelib chiqib, bu qurilmalarning ahamiyati va qo‘llanilishidagi farqlarni ham ko‘rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Rozikovna, Kurbonova Nodira, and Mustafoeva Makhfuza. "ORIGIN AND FEATURES OF THE SONNET GENRE." *Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities* 11.1 (2023): 141-147.

2.Qurbonova, Nodira, and Dilyayra Ro’ziyeva. "V. SHEKSPIR FOJEALARIDA TUSHNING YORITILISHI." *Центральноазиатский журнал образования и инноваций* 2.4 (2023): 91-96.

3. Khodjaeva, Dilafruz Izzatilloevna, and Parvina Ulugbekovna Mustafoeva. "PHONETIC AND GRAMMATICAL ASSIMILATION OF BORROWED WORDS." *Theoretical & Applied Science* 11 (2020): 547-550.

4. Khodjayeva, Dilafruz. "COMPARATIVE ANALYSIS OF RHETORICAL QUESTIONS IN ENGLISH AND UZBEK." *Conferencea* (2022): 165-166.

5. Xodjayeva, Dilafruz, and G. M. Hoshimova. "INGLIZ VA O „ZBEK TILLARIDA RITORIK SO „ROQ GAPLARNING QIYOSIY TAHLILI." *TAFAKKUR VA TALQIN*: 666.

6. Fayzulloyevna, Norova Mavluda, and Babajanova Zarifa Rashidovna. "PHONOSTYLISTICS IS THE SCIENCE OF STUDYING THE SOUND COMPOSITION OF LITERARY TEXT." *International Journal Of Literature And Languages* 3.05 (2023): 115-120.

7. http://britannica.com//art//childrentimes

8. http://academia.edu//childrens//literature